

УДК 332.1:330.341.1

ББК 65.30

Барчук В.П.¹, Сус Т.Й.²

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ НА ПРОМИСЛОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ

¹ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра теоретичної і прикладної економіки,
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 82,
e-mail: inst@pu.if.ua

²Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of finance,
Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk,
76018, Ukraine,
tel.: 0342752391,
e-mail: inst@pu.if.ua

Анотація. У статті здійснено аналіз факторів конкурентоздатності регіону, яка ґрунтується на інноваційній стратегії розвитку. Розглянуто цілі і пріоритети розвитку інноваційно-промислової діяльності в регіоні. Запропоновано використовувати принцип розподілу промислових виробництв в регіоні на групи за сучасністю технологій, що використовуються. Зазначено, що підвищення конкурентоздатності української промисловості та обороноздатності країни можливе тільки через розвиток інноваційної діяльності, причому як в цивільній так і в військовій сферах. Важливим фактором є надання пріоритетів, режиму найбільшого сприяння та фінансової підтримки для розвитку наукоємних та високотехнологічних виробництв, що дозволить модернізувати та підвищити промисловий потенціал регіону. Основною проблемою інноваційного розвитку підприємств є недостатній кваліфікаційний рівень персоналу та відсутність розвитку високотехнологічного промислового комплексу.

Ключові слова: промисловий потенціал, регіон, фактори, інноваційна продукція, конкурентоздатність.

Barchuk V.P., Sus.T.Yo.

IMPACT OF INNOVATION AND TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT ON REGIONAL INDUSTRIAL POTENTIAL

¹Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of theoretical and practical economics,
Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk,
76018, Ukraine,

²ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра фінансів,
76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57,
тел.: 0342752351,
e-mail: inst@pu.if.ua

Abstract. In the article the analysis of the factors of region competitiveness, which is based on the innovative development strategy, is conducted. The objectives and priorities of the innovation and industrial activity development in the region are considered. It is proposed to use the principle of grouping of industrial production in the region according to the modernity of used technologies. It is noted that increasing of the competitiveness of Ukrainian industry and the defense ability of the country is possible only through the development of innovation activity both in the civilian and military spheres. The important factor is setting priorities in the most favored regime and financial support for the development of science intensive and high-tech productions that will allow modernizing and increasing of the industrial potential of the region. The main problem of innovative development of enterprises is the insufficient qualification of staff and lack of high tech industrial complex.

Keywords: industrial potential, region, factors, innovative products, competitiveness.

Вступ. В сучасних складних економічних умовах та можливостей, які відкриває асоційоване членство України в Європейському Союзі постала нагальна потреба підвищення технологічного рівня та конкурентоздатності економіки. Реалізація стратегічної спрямованості України на інноваційний тип розвитку, адаптація вітчизняних підприємств до сучасних умов ринкової економіки неможлива без модернізації технологічної бази на інноваційній основі.

В даний період дуже важливим є вивчення світового досвіду в підвищенні промислового потенціалу країни і її регіонів за рахунок модернізації технологічної бази, формування і функціонування регіональних інноваційних систем, підтримки здійснення трансферу знань і технологій в усіх сферах економічної діяльності. Для України в умовах децентралізації та регіонального розвитку, доцільним є запозичення накопиченого іншими країнами досвіду регіонального економічного розвитку та адаптація його до українських реалій, що дозволить зекономити час та зусилля при побудові інноваційної системи як фундаменту майбутньої конкурентоздатної економіки, що базується на знаннях.

Постановка проблеми. Стан регіональної економіки, зокрема Карпатського макрорегіону характеризується відсутністю чіткої стратегії реформ, неефективністю багатьох ринкових і інституціональних перетворень, зростанням ВРП за рахунок інтенсивного використання природних ресурсів та розвитку сировинних галузей. Суттєвий вплив на регіональний розвиток в сучасних умовах мають кризові явища в національній економіці та військовий конфлікт на Сході України, стосовно зовнішніх факторів то слід відмітити падіння світових цін на сировину та можливості і загрози які виникають в результаті впровадження зони вільної торгівлі з ЄС.

На регіональному рівні не розроблено цілісної стратегії інноваційно-технологічного розвитку промислового потенціалу регіону, що в свою чергу поглиблює проблему конкурентоспроможності економіки як на національному так і на регіональному рівнях. Визначальним фактором соціально-економічного розвитку повинні стати галузі зі зростаючою віддачею, в першу чергу наукоємні виробництва. Синергетичний ефект від розвитку ІТ технологій та впровадження їх в промисловості дозволить забезпечити плавний перехід від сировинної економіки до економіки знань, що реалізується шляхом інноваційно-технологічного розвитку промисловості.

Проблемам інноваційно-технологічного розвитку присвячені наукові дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців. Серед вагомих здобутків зарубіжних науковців слід відмітити дослідження К. Дізірі, Д. Клерка, Г. Менша, С. Глаз'єва.

Теоретичні та прикладні питання інноваційного розвитку присвячені праці вітчизняних науковців О. Амоші [1], А. Гальчинського, В. Гейця [2], І. Захарченка [3], Ф. Коломійця [4], Л. Федулової [5], В. Базилевича [6] та ін.

Мета статті – розглянути фактори впливу інноваційно-технологічного розвитку на промисловий потенціал регіону в умовах децентралізації влади.

Результати. Основою конкурентоздатності регіону може виступати його інноваційно-промислова система інноваційної політики регіону, яка інтегрує науково-технічний, технологічний, інвестиційний і соціально-трудова потенціали регіону. В сучасних умовах ринкової економіки ці потенціали тісно взаємодіють між собою, пронизуючи всю структуру регіональної економіки, визначаючи спосіб її функціонування та розвитку.

Рівень регіональної інноваційної сприйнятливості обумовлюється комплексом різноманітних економічних, організаційних, соціальних і технологічних аспектів. Найбільш значимими є фактори, які визначаються розвитком соціальних і економічних відносин, наявністю конкурентного ринкового середовища, технологічним рівнем виробництва, його спеціалізацією та забезпеченістю висококваліфікованими кадрами, інфраструктурою наукового забезпечення промислового виробництва.

Конкурентоздатність регіону, яка ґрунтується на інноваційній стратегії розвитку, визначається наступними факторами:

1. Базові фактори виробництва – праця, земля, капітал, природні ресурси, інфраструктура і інші самі по собі не забезпечують конкурентні переваги. Так висока питома вага осіб з вищою освітою не дозволяє говорити про конкурентні переваги в наукоємних галузях промисловості. Для підтримки конкурентних переваг необхідна певна оптимальна пропорційність цих факторів з домінування одного або декількох з них. Стосовно фактора високого освітнього рівня то він повинен бути високо-спеціалізованим по відношенню до конкретних галузей та підприємств регіону, які є ключовими в реалізації інноваційної стратегії розвитку.

2. Стан внутрішнього попиту дозволяє з однієї сторони створювати конкурентні переваги в тому випадку, якщо підприємство, займає відповідний сегмент ринку і він значно більший ніж на зовнішніх для регіону ринках. Регіон одержує конкурентні переваги в тих галузях, в яких внутрішній попит забезпечує компаніям можливість прогнозувати попит та його диференціацію серед потенційних покупців. Це в свою чергу дозволяє більш оперативно реагувати на потреби покупців за межами регіону. В той же час важливо, що формування попиту на інноваційний продукт набагато простіше в рамках свого для підприємства регіону, що дозволить звести ризик невдачі до мінімуму. Враховуючи те, що тільки 20% інноваційних продуктів будуть успішними на ринку, мінімізація ризиків є суттєвою перевагою підприємства, яке впроваджує інноваційну продукцію. В маркетинговому плані зменшення витрат на просування інноваційного товару та врахування потреб споживачів дозволить збільшити обсяги продажів та зменшити витрати.

3. Наявність в регіоні вертикально інтегрованих підприємств або підприємств-суміжників дозволяє підсилити інноваційну конкурентоспроможність, яка базується на тісних партнерських взаємозв'язках. Розміщені в одному регіоні підприємства мають можливість забезпечувати постійний і головне оперативний обмін ідеями та інноваціями. В даному випадку внутрішня конкуренція серед підприємств, які пов'язані кооперативними зв'язками забезпечує аналогічні переваги: потоки інформації і обмін ідеями, запит на певні інноваційні продукти, комплектуючі підвищує швидкість впровадження інновацій на всьому виробничому ланцюжку.

В такому випадку появляється можливість формування сильних регіональних кластерів, які можуть створюватись для виробництва і просування на ринок нових інноваційних продуктів. Саме кластери можуть і повинні стати основою інноваційно-промислового потенціалу регіону.

4. Інноваційна конкурентоспроможність регіону в значній мірі залежить від наявності на даній території умов для залучення інвестицій, провадження бізнесу, розвитку наукових шкіл світового рівня, напрямків та стратегії розвитку регіону,

наявність законодавчої бази та її ефективність в сприянні інноваційному розвитку, підтримка окремих галузей і підприємств на державному та регіональному рівнях.

За такого підходу необхідність реалізації промислового потенціалу на інноваційній основі визначається не як декларування розуміння важливості такого підходу, а як фактична підтримка інноваційних підприємств, інноваторів і формування організаційно-економічного механізму реалізації промислового потенціалу регіону на інноваційній основі.

Виходячи з необхідності формування організаційно-економічного механізму визначаються цілі і пріоритети розвитку інноваційно-промислової діяльності в регіоні. Їх формування відбувається на двох рівнях:

1) на базі врахування національних інтересів, стратегії та пріоритетів науково-інноваційної діяльності на загальнодержавному рівні;

2) регіональних пріоритетів інноваційної діяльності та соціально-економічного розвитку регіону.

Важливим аспектом, який дозволяє визначити рівень інноваційного розвитку промислового виробництва є технологічний уклад. Технологічний уклад-це сукупність технологій, характерних для певного рівня розвитку виробництва та вимог стосовно якості робочої сили, впливу виробничої діяльності на навколишнє природне середовище.

З метою оцінки промислового потенціалу регіону пропонуємо використати підходи, які застосовуються Організацією економічного співробітництва і розвитку (далі ОЕСР). Для цього використовується принцип розподілу промислових виробництв в регіоні на групи за сучасністю технологій, що використовуються: високотехнологічні, середньо технологічні, низько технологічні та інші промислові виробництва. Дана класифікація дозволяє визначити рівень промислового виробництва за видом технологічного укладу. Високотехнологічні галузі відповідають п'ятому укладу, середньо технологічні-четвертому, низько технологічні-третьому укладу.

Класифікація технологій застосована ОЕСР охоплює переважно обробку промисловість і узгоджується з Міжнародною галузевою класифікацією всіх видів економічної діяльності [SIC] створеною для задоволення потреби в міжнародному порівняльному аналізі [7, с. 376].

Використовуючи такий підхід можна згрупувати позиції видів економічної діяльності, які представлені у статистичних бюлетенях Держкомстату в контексті репрезентації технологічних укладів наступним чином:

– п'ятий технологічний уклад: виробництво електричного та електронного устаткування;

– четвертий технологічний уклад: харчова промисловість та переробка сільськогосподарських продуктів, легка промисловість, виробництво деревини та виробів з деревини, целюлозо-паперова промисловість та видавнича справа, виробництво коксу та продуктів нафтопереробки, хімічна та нафтохімічна промисловість, виробництво інших неметалевих мінеральних виробів, машинобудування і монтаж машин та устаткування (без виробництва електричного та електронного устаткування) інше виробництво.

– третій технологічний уклад: добувна промисловість, металургія та оброблення металу, виробництво електроенергії, газу та води [8, с.59].

На основі статистичних даних можна проводити дослідження стану та перспектив розвитку промислового потенціалу регіону виходячи з технологічного укладу промисловості.

Розглядаючи принципи прогнозування промислового потенціалу регіону, зокрема інноваційну складову використаємо три типи стратегій, запропонованих

С.Ю. Глаз'євим. Науковець виділяє три типи стратегій інноваційного розвитку:

1. інноваційну (використання результатів НТП);
2. імітаційну (дифузія інновацій в вигляді потреб і технологічних можливостей на нові ринки);
3. адаптивну (дифузія потреб при трансформації і оптимізації можливостей виробництва) [9].

Світовий досвід розвитку і використання промислового потенціалу регіону засвідчує можливості використання вище перерахованих стратегій як окремо так і в галузевих і територіальних комбінаціях. Вважаємо за доцільне розглянути всі три стратегії та їх комбінування, виходячи з сучасного соціально-економічного становища України.

Позитивні тенденції, які спостерігалися в Україні в до кризовий період – прискорення темпів економічного розвитку, притік інвестицій в економіку, ріст обсягів промислового виробництва, зовнішньоторговельного обороту і реальних грошових доходів населення були зумовлені, перш за все, сприятливою кон'юнктурою на світових ринках на продукцію металургії, нафтохімії та аграрного сектору.

Незважаючи на певні позитивні зміни в економіці країни, світова фінансова криза 2008 р., поглиблення корупції та нестабільна політична ситуація, військова агресія з боку Росії призвели до небаченої з часів становлення незалежної держави Україна системної кризи економіки. В Україні є великі очікування на проведення реформ, політичні сили які прийшли до влади роблять перші кроки по реформуванню економіки та боротьбі з корупцією.

В умовах військової агресії, мінливої кон'юнктури на ринках металопродукції та світових аграрних ринках на українську аграрну продукцію, зниження золотовалютних резервів та зростання зовнішнього боргу держави, постає гостра необхідність проведення глобальної модернізації технологічної бази країни, формування інноваційного державного замовлення в сферах оборони та цивільній. Виклики які постали перед Україною та світом зумовлюють необхідність відродження військово-промислового комплексу та всієї економіки на новій технологічній базі. Для цього необхідно сформулювати нову технологічну парадигму розвитку економіки, розробити загальнодержавні інноваційні проекти підвищення рівня обороноздатності країни та її конкурентоздатності, тісної співпраці з країнами Європейського Союзу та США з метою мінімізації економічного тиску з боку Росії. Впровадження кооперативних програм інноваційного розвитку територій та стимулювання розвитку венчурного бізнесу та інноваційного капіталу в умовах обмежених фінансових ресурсів сприятиме модернізації промислового виробництва на регіональному рівні та забезпечить соціально-економічний розвиток як регіонів так і країни в цілому.

Радикальні нововведення, що лежать в основі кожної нової технологічної парадигми, мають високий потенціал ринкового проникнення, їхнє впровадження, як першим показав Шумпетер, забезпечує підприємцям додатковий прибуток. Остання стимулює масові капітальні вкладення в нові технології, що через визначений час приносять зростаючу масу додаткового прибутку. Він знову капіталізується на користь розширення нових високоефективних виробництв [2, с. 187]. Вони в свою чергу зумовлюють впровадження нових технологій в суміжних областях та сприяють дифузії інноваційних процесів. Встановлення нової технологічної парадигми сприятиме лавиноподібному поширенню нових виробництв в інших галузях разом з підвищенням їхньої еколого-економічної ефективності.

Конкурентною перевагою для комплексної реалізації вищеперерахованих стратегій є високий освітній та науковий потенціал України, її прагнення інтегруватися в Європейський освітній простір. Зараз на порядку денному стоїть потреба відродження

військово-промислового комплексу та необхідність технологічної модернізації всього промислового виробництва. Стає очевидним, що підвищення конкурентоздатності української промисловості та обороноздатності країни можливе тільки через розвиток інноваційної діяльності, причому як в цивільній так і в військовій сферах.

Одним з головних напрямів розвитку і стимулювання інноваційної діяльності є створення дієвої інноваційної інфраструктури. Саме інноваційна інфраструктура поряд з інвестиційною привабливістю є основним чинником стабільного соціально-економічного розвитку регіону. На державному та регіональному рівні необхідно реалізувати низку заходів, спрямованих на стимулювання розбудови системи індустріальних парків, що являється необхідним кроком на шляху стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності промислового виробництва та модернізації галузевої структури.

Оновлення та розвиток промислового потенціалу регіону можливе за рахунок інноваційної моделі. Дана інноваційна модель повинна передбачати механізм стимулювання впровадження інновацій на всіх без винятку підприємствах незалежно від форм власності. Ключовим фактором в процесі технологічної модернізації та інноваційного розвитку відіграють індустріальні парки.

Світовий досвід розвитку індустріальних парків показує, що вони позитивно впливають на економічну і соціальну ситуацію в регіоні, забезпечують технологічну модернізацію промисловості, її інноваційний розвиток. Механізм стимулювання передбачає застосування сучасних технологій та інновацій у виробничих процесах, виробництво високоякісної продукції та розширення прикладних досліджень. Діяльність індустріальних парків створює сприятливі умови для кооперації та розвитку малого і середнього бізнесу, співпраці з іноземними фірмами, що позитивно впливає на конкурентоспроможність продукції підвищує експортний потенціал регіону. Важливу роль в працenaдлишкових регіонах України індустріальні парки відіграють з точки зору підвищення рівня зайнятості та вирішення проблем працевлаштування. Створення і функціонування індустріальних парків на території України здійснюється на принципах вільного доступу до інформації про наявність та можливість використання земельних ділянок для їх створення, конкурентості серед компаній, які претендують на роль керуючої компанії та гарантування прав на земельні ділянки, які знаходяться в межах створеного індустріального парку.

Створення та розвиток індустріальних парків в Карпатському регіоні відбувається під дією наступних факторів:

- дефіцит інвестиційних ресурсів в промисловому секторі економіки;
- значна зношеність обладнання та застарілі енергоємні технології;
- надлишкова робоча сила та її достатньо високий освітній рівень при невисокій вартості на ринку праці;
- вигідне географічне розміщення та можливість транскордонного співробітництва;
- очікування спрощення митних процедур та створення зони вільної торгівлі;
- наявність та можливість орендування підготовлених виробничих площ в колишніх промислових зонах навколо великих міст регіону;
- зацікавленість органів місцевого самоврядування в створенні та діяльності індустріальних парків на підконтрольній території;
- низький рівень інноваційної наукоємної продукції та переважання продукції з низькою доданою вартістю;
- висока питома вага шкідливих викидів на одиницю ВДВ.

Важливим фактором є надання пріоритетів, режиму найбільшого сприяння та фінансової підтримки для розвитку наукоємних та високотехнологічних виробництв, що дозволить модернізувати та підвищити промисловий потенціал регіону. На

сьогоднішній день основними видами промислової діяльності в рамках діючих індустріальних парків є виробництво будівельних матеріалів, деревообробна промисловість (в основному виготовлення напівфабрикатів з деревини, виготовлення меблів), машинобудування та хімічна промисловість. В основному промислові підприємства індустріальних парків орієнтовані на випуск продукції третього – четвертого технологічних укладів, що не дозволяє говорити про реалізацію інноваційної стратегії розвитку промислового потенціалу регіону.

Потужним поштовхом у створенні індустріальних парків в регіоні може стати реформування економічних відносин в державі та системна боротьба з корупцією, докладання зусиль в частині забезпечення сприятливих адміністративних, інституціональних, організаційних та фінансових умов їх діяльності. В Україні домінуючим став погляд на індустріальні парки, як на механізм стимулювання інвестиційно-промислової діяльності без акцентування уваги на інноваційно-технологічному розвитку.

В структурі промислового потенціалу ключову роль відіграє високотехнологічний комплекс, який сприяє вирішенню наступних взаємопов'язаних завдань:

1. Створення матеріально-технічної бази регіону та забезпечення сталого розвитку всіх галузей та сфер економіки регіону;
2. Забезпечення технологічної модернізації та конкурентоспроможності промислових підприємств регіону як на національному так і на міжнародному ринку;
3. Розвиток високотехнологічного комплексу сприяє випуску наукоємної продукції, розширенню прикладних досліджень, впровадженню інновацій.

Основною проблемою інноваційного розвитку підприємств є недостатня увага з боку менеджменту підприємства впровадженню та випуску інноваційної продукції. Тому серед факторів, які сприяють підвищенню промислового потенціалу підприємства, необхідно звернути особливу увагу на створення техніко-впроваджувальних зон. Вони відносяться до елементів технологічної інфраструктури і широко використовуються для технологічної модернізації підприємств і випуску наукоємної продукції. Серед науковців та практиків ведеться дискусія про доцільність впровадження таких зон. Передбачається, що підприємства і організації, які будуть розміщуватися в цих зонах, будуть мати доступ до інфраструктури ведення бізнесу та режим найбільшого сприяння, зокрема в податковій та митній сфері.

Висновки. Розглядаючи технологічну базу регіону, як складну систему, постає проблема вибору і оцінки адекватного методологічного підходу для розробки стратегії розвитку промислового потенціалу регіону на основі інноваційності та модернізації технологічної бази. Для цього необхідно розглянути взаємодію сукупності факторів на розвиток промислового потенціалу і оцінити вплив цих факторів, визначивши ключові з них.

1. Амоша О.І. Інноваційний шлях розвитку економіки України: проблеми та рішення / О.І. Амоша // Економіст. – 2011. – №6. – С.26–34.
2. Гальчинський А.С. Інноваційна стратегія українських реформ / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, В.П. Кінах, В.П.Семиноженко. – К. : Знання України, 2002. – 336 с.
3. Захарченко В. І. Промисловий трансформаційний потенціал регіонів України / В. І. Захарченко // Економіка промисловості. – 2007. – № 1. – С. 39–49.
4. Коломієць І.Ф. Інноваційно-технологічний розвиток регіону: сутність та наукові підходи до трактування поняття / І. Коломієць, Г. Гошовська // Регіональна економіка. – 2013. – № 4. – С.175–181.
5. Федулова Л.І. Інноваційний розвиток промисловості України: тенденції та закономірності / Л.І. Федулова // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №3. – С.82–97.
6. Базилевич В.Д. Філософія економіки / В. Базилевич, В. Ильин. – К. : Знання; М. : Рыбари, 2011. – 927 с.
7. OECD National innovation Systems, Paris, 1997.

8. Щелкунов В.И. Производственный потенциал Украины. Стратегии формирования и использования / В.И. Щелкунов. – К. : КМУГА, 1999. – 248 с.
9. Глазьев С. Ю. Эволюция технико-экономических систем: возможности и границы централизованного регулирования. / С. Ю. Глазьев, Д. С. Львов. – М. : Наука, 1992. – 208 с.
10. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер. – М. : Прогресс, 1982. – 456 с.
11. Загальнодержавна програма розвитку промисловості на період до 2017 року [електронний ресурс]. – Режим доступу : http://industry.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article;jsessionid=CE8217F88E01DDE35D032099C646B64F?art_id=67333&cat_id=57966.

References

1. Amosha, O.I. “An innovative way of economic development of Ukraine: problems and solutions.” *Ekonomist* 6 (2011): 26–34. Print.
2. Halchynskiy, A.S., Heiets, V.M., Kinakh, V.P. and V.P. Semynozhenko. *The innovative strategy of Ukrainian reforms*. Kyiv: Znannia Ukrainy, 2002. Print.
3. Zakharchenko V. I. “Industrial transformational potential of regions of Ukraine.” *Ekonomika promyslovosti* 1(2007) : 39–49. Print.
4. Kolomiiets, I., and H. Hoshovska. “Innovation and technological development of the region: the nature and scientific approaches to the interpretation of the concept.” *Rehionalna ekonomika* 4 (2013): 175–81. Print.
5. Fedulova, L.I. “Innovative development industry in Ukraine: trends and patterns.” *Aktualni problemy ekonomiky* 3(2007): 82–97. Print.
6. Bazylevych, V., and V. Iliin. *Philosophy of Economics*. Kyiv : Znaniia; Moscow: Rybari, 2011. Print.
7. *OECD National Innovation Systems*. Paris, 1997. Print.
8. Shchelkunov V.I. *Production potential of Ukraine. Strategy of formation and use*. Kyiv: KMUGA, 1999.
9. Hlaziev, S. Yu., and D. S. Lvov. *Evolution of technical and economic systems: the capabilities and centralized control of the border*. Moscow: Nauka, 1992. Print.
10. Schumpeter, J. *The Theory of Economic Development*. Moscow : Progress, 1982. Print.
11. “Industry Development Programme for period until 2017.” Web. <http://industry.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article;jsessionid=CE8217F88E01DDE35D032099C646B64F?art_id=67333&cat_id=57966>.

Рецензенти:

Романюк М.Д. – доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту і маркетингу ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Кропельницька С.О. – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.

УДК 332.1

ББК 65.9 (4 УКР)

Тихомирова І. В.

МОДЕЛІ ІНВЕСТУВАННЯ ВІДТВОРЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра обліку, аудиту та УФЕБ,
49600, м. Дніпропетровськ, вул. Ворошилова, 25,
тел.: 0950334822,
e-mail: irapustova@rambler.ru

Анотація. Для здійснення ефективної виробничо-господарської діяльності сільсько-господарських підприємств у сучасних умовах особливо актуальною є проблема залучення, мобілізації й ефективного використання інвестицій. Для сільськогосподарських підприємств